

ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (далі – Г. до н. у ЗЗСО) – стан розвитку дитини старшого дошкільного віку, який свідчить про її здатність ефективно адаптуватися до умов і вимог освітнього закладу, бути активним суб'єктом шкільного життя та навчальної діяльності зокрема. Г. до н. у ЗЗСО містить фізичний, соціальний та психологічний аспекти.

Фізична Г. до н. у ЗЗСО характеризує функціональні можливості дитини і стан її здоров'я: зрілість мозкових структур та функцій; відносна стабільність та рухливість нервової системи; достатня рухова активність; умілість рук та практична вправність; відсутність тяжких хронічних захворювань; володіння основними гігієнічними навичками; усвідомлення статевої належності та її особливостей; володіння основами безпеки життєдіяльності; працездатність.

Соціальна Г. до н. у ЗЗСО означає усвідомлення дитиною нового соціального статусу школяра (позитивного ставлення до школи, навчальної діяльності, учителів, самої себе як до учня); здатність до продуктивного спілкування з дорослим і однолітками у процесі навчання (пошуку балансу між слухняністю і незалежністю у взаєминах з дорослим, між співпрацею і суперництвом – у взаєминах з однолітками; узгодження індивідуальних інтересів з груповими, намагання уникати конфліктів і дружлюбного розв'язання спірних питань); усвідомлення межі схвалюваної і соціально неприйнятної поведінки, прагнення дотримуватися моральних норм у процесі взаємодії з іншими.

Психологічна Г. до н. у ЗЗСО характеризує певний рівень психічного розвитку, необхідний для засвоєння спеціальних знань згідно з освітньою програмою; передбачає готовність розумову, мотиваційну, емоційну і вольову.

Під розумовою готовністю слід розуміти загальний рівень розумового розвитку дитини: сформованість на певному рівні пізнавальних психічних процесів (сприймання, пам'яті, уваги, мислення, уяви) та розумових операцій (порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення, класифікації, абстрагування); здатність діяти у внутрішньому плані; розуміння елементарних причинно-наслідкових зв'язків та просторово-часових відношень; розвинене мовлення (сформованість лексичного

запасу; розвиненість фонематичної, граматичної, синтаксичної, семантичної сторін мовлення); сформованість елементарної картини світу – уявлень про навколишній світ та себе саму.

Мотиваційна готовність означає відповідальне й усвідомлене ставлення дитини до обов'язку навчатись у освітньому закладі (домінування пізнавального мотиву над ігровим, готовність до специфічних умов і організації шкільного навчання); розвинену пізнавальну мотивацію (прагнення пізнати щось нове, зрозуміти сутність певних явищ, виконати пізнавальні завдання); сформовану мотивацію досягнення успіху (усвідомлення своїх можливостей, здатність оцінити власні особистісні якості та досягнення, бажання самореалізуватися); зацікавленість спілкуванням з новими дорослими та однолітками; прагнення спиратися на моральні мотиви у поведінці й діяльності (зробити приємне, принести користь, поступитися бажаним заради інших).

Емоційна готовність виявляється у здатності відчувати позитивні емоції від навчання та спілкування; виражати свої ставлення, настрої, стан у соціально прийнятний спосіб (утримуватися від імпульсивних реакцій, негативних емоцій, оптимістично ставитись до труднощів, справлятися з неприємними переживаннями); конструктивно спілкуватися з дорослим (позитивно ставитись до учителя і його вимог, об'єктивно реагувати на його зауваження та оцінку вчинків, прагнути виправити помилки) та з однолітками (проявляти дружелюбність, товариськість, готовність допомогти іншим).

Ознакою вольової готовності є здатність до самоконтролю та саморегуляції своєї поведінки й діяльності в цілому: здатності дотримуватись правил; виконувати певні обов'язки; здійснювати певні дії за інструкцією, вкластися у відведений час; контролювати свої дії та корегувати їх; ставити цілі, приймати рішення, складати план дій, докладати вольові зусилля для досягнення поставлених цілей, оцінити результат власних вольових зусиль.

Лит.: 1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. – К., 2012; 2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. – К., 2013; 3. Савчин М. В., Василенко Л. В. Вікова психологія. – К., 2005; 4. Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / наук. кер. О. Л. Кононко. – К., 2019.

Л. В. Шелестова